

## REGIONAL- OG LOKALHISTORIE

Karl-Erik Frandsen (red.): *Kulturhistorisk Håndbog for Falster*, 1986. Bd. 1: *Sydfalster kommune*. Af Jens Ole Jensen. 323 s. Bd. 2: *Nykøbing Kommune*. Af Jens Ole Jensen. 282 s. Bd. 3: *Stubbekøbing Kommune*. Af Jens Ole Jensen og Karl-Erik Frandsen. 499 s. Bd. 4: *Nørre Alslev Kommune*. Af Karl-Erik Frandsen. 547 s.

Landsbyhistoriske studiebøger ville have været en noget mere dækkende titel på disse fire bind, der under landbrugs-historikeren Karl-Erik Frandsens redaktion er udgivet i et samarbejde mellem Historisk Institut og Lokalhistorisk Afdeling på Københavns Universitet samt lokale museer og kommunale forvaltninger.

Bøgerne er ensartet opbygget med stort set identiske indledningsafsnit på 60-70 sider efterfulgt af særskilte sogne- og ejerlavsbeskrivelser i de resterende dele af bindene. Indholdsmæssigt falder de i to dele af vidt forskellig karakter. Hovedindholdet er de bebyggelses- og dyrkningshistoriske afsnit. Disse rummer dels i de forklarende indledninger, dels landsby (ejerlav) for landsby i skematiske opstillinger og i kortmateriale centrale oplysninger om hver enkelt landsbys historiske udvikling samt vurdering af aktuelt bevarede og eventuelt bevaringsværdige elementer i bygninger, landsbystruktur og landskaber (hegn, diger, skel, vejforløb). De historiske data omfatter bl.a. oplysninger om marknavne, bytyper, udskiftning og udflytning, dyrkningsforhold, bebyggelse, folketal, ejerforhold samt udviklingsbeskrivelse. I sammenhæng med skemaoversigterne bringes sammenlignelige udsnit af udskiftnings- og matrikelkort og moderne kort for såvel selve landsbyen som hele ejer-

lavsområdet. For både lokalhistorikere og kommunale planlæggere giver skemaer og kort et væld af nyttige – og arbejdsbesparende – oplysninger. Bøgerne indeholder i disse afsnit også selvstændige bidrag til de falsterske landsbyers historie, dels i de rekonstruktioner, der er foretaget i det ældre kortmateriale på grundlag af 1688-matriklens markbøger, dels i resultaterne af det registrerende feltarbejde.

Udover hovedafsnittene indeholder bøgerne i indledningerne administrationshistoriske oversigter over Falsters og de enkelte falsterske sognes tilhørsforhold til lokale myndigheders og forvaltningsområder, samt summariske oversigter over arkivalier vedr. Falster i det sjællandske landsarkiv. Denne arkivvejledning dækker således langt bredere end landsbyernes bebyggelses- og dyrkningshistorie, og det er naturligvis udmærket, selv om den i sammenhængen virker lidt »påklippet«. Og i betragtning af bøgernes hovedemne føles det som en væsentlig mangel, at arkivoversigten ikke i det mindste medtager det relevante materiale i de centrale arkivgrupper, der for dette område findes i Rigsarkivet (1600-talsmatriklerne, lens- og amtsregnskaberne, jordebøger, Rentekammerets renteskriver- og landvæsenskontorer), Matrikelsarkivet (udskiftningskortene, 1844-matriklen) og Erhvervsarkivet (brandforsikrings- og kreditforeningsvurderingssager).

Med denne »skæve« arkivdækning in mente vil bøgerne være et fortrinligt udgangspunkt for nærmere lokalhistoriske studier vedrørende de falsterske landsbyer, men de kan også anbefales som inspiration og vejledning for arkivfolk, undervisere og planlæggere i andre egne af landet.

Erik Korr Johansen